

„Nem súlyed az emberiség!”...

Album amicorum Szörényi László LX. születésnapjára

Főszerkesztő: JANKOVICS József
Felelős szerkesztő: CSÁSZTVAY Tünde
Szerkesztők: CSÖRSZ Rumen István
SZABÓ G. Zoltán

Nyitólap: www.iti.mta.hu/szorenyi60.html

MTA Irodalomtudományi Intézet
Budapest, 2007

TARTALOM

Világirodalom	15
TAR IBOLYA: <i>Et(iam) sic itur ad astra. Irónia és fantasztikum az ókomédiában és a menüposzi szatírában</i>	17
CSIRKÉS FERENC PÉTER – KOVÁCS HAJNALKA – SUDÁR BALÁZS: <i>Részlet Dzsálál ad-Dín Rúmí Masznavijából</i>	25
KELEMEN JÁNOS: <i>Egy dantei metaforáról</i>	43
LUIGI TASSONI: <i>Per specula nella Divina Commedia</i>	51
RICCARDO SCRIVANO: <i>La vita di Agricola di Tacito e la biografia umanistica–rinascimentale</i>	71
CESARE VASOLI: <i>La critica di Francesco Patrizi alla dottrina aristotelica degli elementi: il fuoco, l'aria e l'acqua</i>	77
VIZKELETY ANDRÁS: <i>Azok a kutya magyarok... Német barokk eposz a merseburgi csatáról</i> ...	89
BERKES TAMÁS: <i>A barokk historizmus hagyománya a cseh kultúrában</i>	95
ILLÉS LÁSZLÓ: <i>Heinrich Heine és az európai unitas</i>	109
KARAFIÁTH JUDIT: <i>Proust stílusgyakorlatai</i>	115
GRÁNICZ ISTVÁN: <i>Hűséges társból – ellenség? avagy egy szó tündöklése és bukása</i>	123
SZÓKE KATALIN: <i>A Komszomolka könnye, avagy az érzelmek összeesküvése. Venyegyikt Jerofejev: Moszkva-Petuski</i>	139
Latinitas	145
BORZSÁK ISTVÁN: <i>A két Cato híre – à travers les âges</i>	147
HAVAS LÁSZLÓ: <i>Puer adhuc scientia grammaticae artis ad plene imbutus est</i>	149
MADAS EDIT: <i>Fili, dulcor unice. Sermo apocrifus de passione Domini</i>	165
LENGYEL RÉKA: <i>Részlet Francesco Petrarca De remediis utriusque fortunae-jából</i>	169
BÍRÓ CSILLA: <i>Petrarca De remediis utriusque fortunae II. 25, De infamia. Niklas von Wyle német nyelvű átdolgozása</i>	185
NÉMETH S. KATALIN: <i>Petrárchának ezen jeles szavai. Székely László Petrarca-fordítása</i>	191
LÁZÁR ISTVÁN DÁVID: <i>A vitatkozó Petrarca</i>	199
TOMBI BEÁTA: <i>De vera amicitia. Az igaz barátságról rendezett certamen coronario</i>	205
SZENTMÁRTONI SZABÓ GÉZA: <i>Janus Pannonius szülőhelyéről</i>	225
RITOÓKNÉ SZALAY ÁGNES: <i>Janus Pannonius és II. Pál pápa</i>	237
CSEHY ZOLTÁN <i>fordításai Vetési László verseiből – Megjegyzések Vetési László humanista versciklusához</i>	251

JANKOVITS LÁSZLÓ: <i>Jacobus Piso verse Janus Coryciushoz</i>	263
PAJORIN KLÁRA: <i>Mátyás király és Bonfini barátja, Prospero Caffarelli</i>	267
CSAPODI CSABA: <i>Cattaneo, a madocsa apát</i>	275
VADÁSZ GÉZA: <i>Humanista morzsák</i>	279
CARLA CORRADI MUSI: <i>Le popolazioni ugro–finniche secondo la descrizione dell’umanista Olaus Magnus</i>	285
KISS FARKAS GÁBOR: <i>A róka és a nyúl a Dunán. A flamand Arnoldus Gerardus Laurentius Oláh Miklósnak ajánlott meséje, mint születésnap iocus</i>	299
GÖMÖRI GYÖRGY: <i>Az 1566-os év és Zrínyi Miklós Paul Melissus költészetében</i>	305
JAN SLASKI: <i>Marian Leżeński, un amico padovano di Dudithius e di Sambucus</i>	309
VÁSÁRHELYI P. JUDIT: <i>Szenci Molnár Albert születésnap i köszöntőverse 1606-ból</i>	321
VÍGH ÉVA: <i>Ferrante Pallavicino és pajzán retorikája</i>	323
CZEROVSZKI MARIANN – KASZA PÉTER: <i>Hierakologoi</i>	333
FRIED ISTVÁN: <i>Latinitás, (nemzeti) irodalmak, kulturalitás</i>	341
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN: <i>Vinum facit rusticum optimum latinum. Latin bordalok a 18–19. századi magyar közköltészetben</i>	349
Magyar irodalomtörténet 1900-ig	359
VOIGT VILMOS: <i>A magyar hősepika kezdetei (körülbelül)</i>	361
KECSKÉS ANDRÁS: <i>A kétarcú FALÉKUS</i>	269
HORVÁTH IVÁN: <i>Balassi versgyűjteményének címe</i>	389
ÖTVÖS PÉTER: <i>Régi dicsőséghez dolgotokat veti. Újabb kísérlet az Egy katona ének értelmezésére</i>	395
SZILASI LÁSZLÓ: <i>Argumentatív tropológia és tropologikus argumentáció Balassinál: az Adj már csendességet... példája (retorikai elemzés)</i>	401
AMEDEO DI FRANCESCO: <i>L’artificio dell’eco in Balassi e in Gyöngyösi</i>	413
SZENTPÉTERI MÁRTON: <i>„Vox Dei majestatis intoniut”: Adalék a Szenci Molnár Albert fordította 29. zsoltár értelmezéséhez</i>	423
KESERŰ GIZELLA: <i>Az erdélyi unitárius egyház megkésett konfesszionalizálódása és a lengyel testvérek a 17. század elején</i>	429
KECSKEMÉTI GÁBOR: <i>Pécseli Király Imre retorikája és Szenci Molnár Albert</i>	451
BITSKEY ISTVÁN: <i>„Nem úgy bátya!” Marginálisok Pázmány Kalauzában</i>	475
PETRÓCZI ÉVA: <i>Egy Rimay-toposz puritán szellemű folytatása</i>	481
FONT ZSUZSA – KESERŰ BÁLINT: <i>Egy brassói lelkipásztor spirituális eltévelyedése az 1670-es években. Vázlat</i>	485
ROZSONDAI MARIANNE: <i>Gondolatok egy album amicorum kapcsán</i>	493
SZABÓ FERENC S. J.: <i>Az ignáci lelkiség Faludi műveiben</i>	507
BRETZ ANNAMÁRIA: <i>Bod Péter életrajza Pelsőczy Kovács Jánosról</i>	511

HUBERT ILDIKÓ – SZELESTEI N. LÁSZLÓ: <i>Köszöntő versek, színjátékok</i>	
<i>Barkóczy Ferenc tiszteletére</i>	519
HEGEDŰS BÉLA: <i>Kalmár György első nagy útjáról</i>	533
ÁCS PÁL: <i>David Hume eszméi a magyar felvilágosodásban</i>	543
KAKUCSKA MÁRIA: <i>A Jénai Minerológiai Társaság és Orczy I. György. Az Orczyakról IV. ...</i>	559
S. KOVÁCS ILONA: <i>A „magyar ruhátskába öltöztetett” Grécourt. Fekete gróf kéziratosa</i>	
<i>magyar változata Grécourt Klementina című versére</i>	565
BÍRÓ FERENC: <i>A második lépés (Hogyan lett író Kazinczy Ferenc?)</i>	575
THIMÁR ATTILA: <i>Katedra az élet telén. Révai Miklós és az egyetem</i>	581
BARTÓK ISTVÁN: <i>Grammatica Hungarolatina – Editio Kazinczyana</i>	587
SZILÁGYI MÁRTON: <i>Adalék Batsányi fogság utáni hivatalvállalásához</i>	595
BALÁZS MIHÁLY: <i>A bikfalvi székely katona és a cenzúra</i>	603
KILIÁN ISTVÁN: <i>Miksa László öt latin képverse (18. század vége, 19. század eleje)</i>	615
GEROLD LÁSZLÓ: <i>A Csurgón írt „két víg játék” drámai dikciójáról</i>	629
ZENTAI MÁRIA: <i>Szuszmír mesél. Egy Csokonai-jelenet erotikus vonatkozásai</i>	633
KNAPP ÉVA: <i>Én Názó Poéta gyenge Tanítványa. Berei Farkas András</i>	
<i>irodalomelméleti nézetei</i>	639
RÁKAI ORSOLYA: <i>„És felhozá őket északról és Sinnek földjéről”:</i>	
<i>a finnugor rokonság és a választott nép mítosza a 18–19. század fordulóján</i>	653
SZABÓ G. ZOLTÁN: <i>A Hymnus retorikája</i>	663
HITES SÁNDOR: <i>1836: az Abafi éve</i>	671
T. ERDÉLYI ILONA: <i>A két királyné. Erdélyi János első színdarabja</i>	679
RATZKY RITA: <i>Hatalom és szerelem. Széchy Mária és Wesselényi Ferenc története</i>	
<i>a magyar epikában</i>	691
KULIN FERENC: <i>Vörösmarty (Az újvidéki Vörösmarty-szobor avatására, 2004. június 8.) ...</i>	707
SIMONA KOLMANOVÁ: <i>Jókai Mór – Az ifjú cseh. A cseh nemzeti ébredés fikatív elemei</i>	
<i>az Egy magyar nábob adaptációjának tükrében</i>	713
EISEMANN GYÖRGY: <i>Az olvasó mint fordító. Német nyelvű elemek</i>	
<i>Jókai és Mikszáth műveiben</i>	727
HAJDU PÉTER: <i>Ellőtt puskaporok utolsó durranása vidéki lapok tárcarovatában.</i>	
<i>A Mikszáth-szövegek másod-, harmad- stb. közléseiről</i>	733
SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY: <i>Megfordított időrend</i>	751
JANKOVICS JÓZSEF: <i>Gyöngyösi István családi irodalomtörténész: Gyöngyösi László</i>	753
KOSZTOLÁNCZY TIBOR: <i>„egy phalanx”?</i>	767
Magyar irodalomtörténet a 20. században	787
SZIGETI LAJOS SÁNDOR: <i>„és bort is tégy elébem! Úgy legyen!”</i>	789
KOVÁCS SÁNDOR IVÁN: <i>Szigetvár és a Zrínyiek 19–20. századi irodalmunkban</i>	803

KELEVÉZ ÁGNES: <i>Iam mons livescit, nidoque columba quiescit. Filológiai érdekességek az Új leoninusok kéziratán</i>	809
JELENYI ISTVÁN: <i>Miért nagy vers Babits Mihály Miatyánkja?</i>	815
KENYERES ZOLTÁN: <i>A rezignáció</i>	827
MÁRKUS BÉLA: <i>Bethlen Gábor arcai. Móricz Zsigmond: Erdély</i>	831
SAS PÉTER: <i>Egy kolozsvári „dantista”: Dr. Hirschler József pápai prelátus</i>	845
TAMÁS ATTILA: <i>Illyés Gyula József Attila-élményéről</i>	853
SZÓNYI GYÖRGY ENDRE: <i>Az ezotéria diszkrét bája. Szerb Antal Pendragon legendája és néhány előképe</i>	861
GÖRÖMBEI ANDRÁS: <i>Az Iszony és az önismeret</i>	873
TVERDOTA GYÖRGY: <i>Márai Sándor és a népi mozgalom</i>	889
RÓNAY LÁSZLÓ: <i>Márai naplói</i>	897
POMOGÁTS BÉLA: <i>Az irodalmi kánonok átrendeződése és Kós Károly</i>	925
HAFNER ZOLTÁN: <i>Beszélgetés Hubay Miklóssal Balogh Józsefről</i>	931
SZÉLES KLÁRA: <i>„Fogok venni magamnak egy ka- / nári sárga inget, hogy énekelhessek / benne” (Kézirat, kiadatlan versfüzet 1957–1962-ből)</i>	939
SÁRKÖZY PÉTER: <i>Laudatio in honorem Imre Kertész</i>	949
KERÉNYI FERENC: <i>Madách és Örkény</i>	959
ODORICS FERENC: <i>Antropomorfizmus az értelmezésben, azaz Táj két figurával – Tandori Dezső verse</i>	963
VERES ANDRÁS: <i>Egy kiadatlan Petri-szöveg: Bibó temetése</i>	969
VARGA LÁSZLÓ: <i>A történelmi esszé teherbírása egy Szabó Gyula-kötet alapján</i>	975
BODNÁR GYÖRGY: <i>Kettős tükrök: Juhász Ferenc Giordano Brono-eposza</i>	979
OLASZ SÁNDOR: <i>„Más idő? Más világ?” Az együttlátás és elbizonytalanítás poétikai változatai az újabb történelmi regényekben</i>	983
BÁNYAI JÁNOS: <i>Változatok (ön)életrajzra. Konrád György újabb könyveiről</i>	993
Művelődéstörténet, színháztörténet, néprajz	1007
KOVÁCS ZSUZSA: <i>Alexius magyar király és Arese alapításának a legendája</i>	1009
MONOK ISTVÁN: <i>Magyar diákok olvasmányai hollandiai diákeveik alatt a 17–18. század fordulóján</i>	1025
BENE SÁNDOR: <i>Az ellenállás hermeneutikája (Egy fejezet a Rákóczi-szabadságharc politikai publicisztikájának történetéből)</i>	1035
KÓKAY GYÖRGY: <i>A felvilágosodás eszméinek továbbélése a reformkori katolikus sajtóban</i>	1059
PAJKOSSY GÁBOR: <i>Újabb adatok a reformkori kéziratok országgyűlési tudósítások történetéhez</i>	1063

KICZENKO JUDIT: <i>Adalékok az 1849-es magyarországi hadjáratban részt vett orosz tisztek magyarságképeéhez</i>	1071
VÖLGYESI ORSOLYA: <i>Hogyan lett Kuthy Lajos a Budapesti Hírlap szerkesztője?</i>	1095
PETNEKI ÁRON: <i>Arszlánzó a promenádon</i>	1101
CSÁSZTVAY TÜNDE: <i>Czylinder és borgőzös katzenjammer. Az ivászat kultikus ereje és lepárlódása a 19. századvegi költészetben</i>	1111
BUZINKAY GÉZA: <i>Egy közéleti fertőtlenítőszer</i>	1121
SIMON ZSUZSANNA: <i>Kánonok és kanonizálók a huszadik századfordulón. A Pesti Hírlap népszerű kiadványainak szerepe</i>	1127
KOROMPAY H. JÁNOS: <i>Horváth János Eötvös Collegium-beli tanári jelentéseiből (1905–1923)</i>	1141
PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA: <i>Ahol tilos a szerelem. Elizabeth Barrett-Browning élete magyar színpadon</i>	1151
NAGY ILONA: <i>A folklórszövegek kritikai kiadásáról</i>	1161
ERDÉLYI ZSUZSANNA: <i>Mestereknek mestere...</i>	1175
Vizuális művészetek	1193
MIKÓ ÁRPÁD: <i>D. O. M. All’antica feliratok és a reneszánsz stílus a Jagelló-kori Magyarországon</i>	1195
BÉKÉS ENIKŐ: <i>Zoomorfikus arc és antropomorfikus címer kapcsolata Martino Rota Balassa János-arcképén</i>	1207
RADNÓTI SÁNDOR: <i>Eruditus és connoisseur</i>	1213
MARGÓCSY ISTVÁN: <i>Kép és vers. A romantikus irodalom megjelenése a kora-reformkori versillusztrációkon</i>	1225
BÁRDOS JUDIT: <i>Irónia és történelem Eisenstein Októberében</i>	1233
DERÉKY PÁL: <i>A hét főbűn naiv-realista ábrázolása. Bécs, II. Paffrathgasse 3.</i>	1239
HAJNÓCZI GÁBOR: <i>A Róma nyílt város magyar szereplője</i>	1245
TÜSKÉS GÁBOR: <i>A Magyar Simplicissimus filmen (Rózsa János–Kardos István: A trombitás, 1978)</i>	1249
Delfinárium	1271
TAKÁCS LÁSZLÓ: <i>Szamárfülű delfin, avagy auriculas asini quis non habet?</i>	1273
TÖRÖK LÁSZLÓ: <i>Elferdített elégiák (Válogatás a Janus-elégiák fordítói tévedéseiből doctissimo litteratori, Ladislao Severino)</i>	1281
VADAI ISTVÁN: <i>Hét ellen-delfin</i>	1291
DÁVID GÁBOR CSABA: <i>Szövegelemzés és fordítás (A Delfinárium margójára)</i>	1295

JOLANTA JASTRZEBSKA: <i>Kis hollandiai delfinológia. Köszöntő levél Szörényi Lászlónak</i>	1303
KABDEBŐ LÓRÁNT: <i>A Szabó Lőrinc-hajsza lélektanához</i>	1307

Irodalomelmélet 1311

PETŐFI S. JÁNOS: <i>Magyar versek szövegrokonsági kapcsolathálói.</i> <i>Intertextualitás-tipológiai kísérlet</i>	1313
ANGYALOSI GERGELY: <i>Derrida-rezisztenciák</i>	1325
BIRCÁSÁK ANIKÓ: <i>Az ünnep ideje. Kerényi Károly és Gadamer</i>	1333
FARAGÓ KORNÉLIA: <i>„Ahogy a kultúrák beszélnek róla”. Az idegen-tapasztalat erotikája</i>	1343
KULCSÁR SZABÓ ERNŐ: <i>A tudás mint a nyelv „befagyasztása” – avagy hozzájárulnak-e a sztereotípiák a megértéshez?</i>	1351
THOMKA BEÁTA: <i>Kulturális és kontextuális narratológia</i>	1371

Történelem 1377

ÉRSZEGI GÉZA: <i>Jó célra, tudnillik az ország védelmére... Adalék Bakócz Tamásnak a parasztfelkelésben játszott szerepéhez</i>	1379
HORN ILDIKÓ: <i>János Zsigmond lengyel tanácsosa, Stanislas Nieżowski (1520 k.–1573)</i>	1387
PÉTER KATALIN: <i>Ad vocem fősვნყნყնყ. Pénz a jobbágy–földesúr viszonyban az örökös jobbágyság idején</i>	1393
SZABÓ ANDRÁS: <i>A heidelbergi egyetem levéltárának magyar vonatkozású iratai (1560–1622)</i>	1413
SZABÓ PÉTER: <i>A Bethlen–Rákóczi-ellentét reprezentációs megnyilatkozásai</i>	1423
PÁLFFY GÉZA: <i>A Szent Korona balesete 1638-ban</i>	1431
ETÉNYI NÓRA, G.: <i>Buda különlegességei. Traktátus a töröktől visszavított városról</i>	1445
NYERGES JUDIT: <i>Aki még a hóhérra is vigyáz. Gyöngyösi István levélváltása Rimaszombat városának bíráival</i>	1455
KÖPECZI BÉLA: <i>Rákóczi fejedelmi címének európai elismerése</i>	1457
R. VÁRKONYI ÁGNES: <i>„Ha Indiáig bujdosnak is, visszahozzuk őket”. II. Rákóczi Ferenc és a jezsuiták néhány kérdése</i>	1463
FENYŐ ISTVÁN: <i>Eötvös József és az osztrák Staatsschrift</i>	1477
CSORBA LÁSZLÓ: <i>A három Menotti és a Keleti-pályaudvar. Az olasz–magyar kapcsolatok „mellékalakja” – főszerepben</i>	1483
UJVÁRY GÁBOR: <i>Egy tudós kultúrpolitikus kalandjai Rómában és a magyar hivatalokban (Gerevich Tibor és a római Magyar Akadémia)</i>	1493

Köszöntő írások	1519
ALEXA KÁROLY: <i>Hó, prэшáz, telihold</i>	1521
BITÓ LÁSZLÓ: <i>A szerelem evolúciója</i>	1525
BOJTÁR ENDRE: <i>Múlt – Jelen – Jövendő. Lírai lapok a litván–magyar szótár(író) életéből</i>	1533
DÁVIDHÁZI PÉTER: <i>Kedves Laci!</i>	1535
ERDEŐS LEVENTE: <i>Villalátogatók</i>	1537
ESTERHÁZY PÉTER: <i>Aki</i>	1545
GERGELY ANDRÁS: <i>Filosz a rezidencián</i>	1547
GÓZON ÁKOS: <i>A tudós és az elektronikus média</i>	1557
GYÖRI ENIKŐ: <i>Amikor tényleg a nagykövet mozgatja a nagy követ...</i>	1561
HORVÁTH KRISZTINA–MOHL GYÖRGY: <i>Gárdonyi Géza: Göre Gábor bíró: A pesti úr (harmadik eresztés) – részlet</i>	1563
KÁLMÁN C. GYÖRGY: <i>Emlékkönyvbe. Egy diák jegyzetei Szörényi tanár úr órájáról</i>	1567
KÁNTOR LAJOS: <i>Bővebb tájékoztatás: Szörényi Lászlótól</i>	1569
KŐSZEGHY PÉTER: <i>Az út (Fotóalbum)</i>	1573
KULCSÁR PÉTER: <i>Opponensi vélemény Szörényi László Philologia Hungarolatina című akadémiai doktori értekezéséről</i>	1583
POLCZ ALAINE: <i>Szörényi László hatvanéves?</i>	1589
SZAKÁLY SÁNDOR: <i>Ismerem?</i>	1591
SZÓNYI ZSUZSA: <i>Menekülésünk története</i>	1595
ZALÁN TIBOR: <i>Szörényi-emlékfragmentumok (minden magyarázat és tanulság – vagy annak levonása – nélkül, ahogy egy vasárnap délelőtt eszembe jutott)</i>	1605
Szépirodalmi és művészeti alkotások	1609
AMBRUS LAJOS: <i>A karakói csata</i>	1611
FERENCZI FISCHER LÁSZLÓ: <i>Szörényi Lászlónak</i>	1625
KRASZNAHORKAI LÁSZLÓ: <i>Egy betűjelpár feloldása. A hatvanéves Szörényi László köszöntése</i>	1627
MÁRTON LÁSZLÓ: <i>Jegyzetlapok a Testvériség-trilógiához</i>	1639
MEZEI MÁRTA (Közzéteszi): <i>Füstölgések a pipa körül. Kazinczy Ferenc kétes hitelű levele Dessewffy Józsefnek</i>	1645
MOHAI V. LAJOS: <i>Séták Tinával (Emléknapló, május elsejék)</i>	1649
MÓSER ZOLTÁN: <i>Balassi-triptichon</i>	1661
NYAKAS-PAP SÁNDOR: <i>ŐSZ-szé illő NYÁR</i>	1669
SZEPESI ATTILA: <i>Maszokajáték</i>	1671

Tartalom

SZŐCS GÉZA: <i>Mihály, József, Sándor, János, Endre, Attila és a nők</i>	1673
ÚJVÁRY AURÓRA: <i>A múltó (Ami a Tájak, az én tájaim ciklusból kimaradt)</i>	1677
VIRÁGH LÁSZLÓ: <i>Madrigale ungherese (Balassi Bálint: Mikoron kirepül lélek beteg testből...)</i>	1681